

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Monstris Et Monstrosis, Qvam Mirabilis, Bonvs, Et
Ivstvs, In Mvndo Administrando, Sit Devs, Monstrantibvs**

Stengel, Georg

Ingolstadij, 1647

§. 2. Peccatis rationem sopiri, quâ solâ à brutis distamus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51168](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51168)

à recentioribus hæreticorum confutatori-
bus scripta sunt, in non dissimile sententiæ
monstrum à Matthia Flaccio Illyrico fa-
tuè excogitatum. Itaque quæ nos allaturi
sumus, non de physica, sed morali & me-
taphorica transmutatione sunt accipien-
da, quæ non in natura, sed in similitudinè
morum consistit. Quo pacto & Prophetæ
loquuntur, vt ille cum ait: *Nolite fieri sicut*
equus & mulus, quibus non est intellectus.
Non dixit, *Nolite fieri equus & mulus, sed*
sicut equus & mulus. Sat ignominia est ho-
mini, satisque monstruosum, si *comparetur*
iuuentis insipientibus, & similis fiat illis. Si
enim insipiens est, maximo hominis orna-
mento caret, quod est, sapere. Neq; con-
tumeliosius potest quisquam ab altero ap-
pellari, quàm si *pecus, si bestia, si canis, si*
asinus, si porcus, aut bellua appelletur.

§. II.

*Peccatis rationem sopiri, qua sola à brutis
distamus.*

Atqui omnino, quisquis peccat, vel in
magnam, vel in paruam bestiam abit, pro
peccati vel magnitudine, vel paruitate.
Quid est homo? ait Epictetus, *Animal ratio-
ne pradium, ac mortale* (quod addit, quia
&

amphiq
-ia buq
x. l. axi
& d

Psal. 31. 9.

Psal. 48.

13.

Epictetus
apud Ar-
rian. l. 2.
c. 9.

& ipse cum Porphyrio, & antiquis Philo-
sophis putavit, Angelos esse animalia quæ-
dam, sed immortalia) *Cum dicimus ipsum
compotem rationis, à quibus eum separamus
rebus? A feris bestiis, scilicet. Num ab alijs
quibusdam? Ab omnibus quoque & similibus.
Vide ergo, ne quid tanquam bestia feceris. Quod
si facias, hominem perdidisti; non prestans id,
quod præstandum tibi erat. Quin etiam vide,
ne quid feceris tanquam ovis: si non caueris,
hac quoque ratione hominem perdidideris. Que
sunt igitur illa, quæ facimus tanquam ovis?
Quando nimirum ventris gratia, aut penis,
aut alias temerè quid agimus, quando sordi-
dè, quando oscitanter. Quò degeneravimus?
In naturam ovium. Quid amisimus? ratio-
nis usum. Quando crudeliter, perniciosè, in-
citatè, vehementer; quam in naturam des-
civimus? Ferarum. De cetero itaq; nonnulli
ex nobis magnæ sunt bestie, quidam verò su-
mus parva bestiola, & malefica, quas abomi-
nando & detestando dicere solemus, Deuoret
me potius leo. His omnibus naturis id, quod
de se promittit homo, aboletur. Quàm mul-
tùm autem aboleatur vnà ex Seneca discere:
Omnia suo bono constant, ait, Vitem fertili-
tas commendat, sapor vinum, velocitas ser-*

Senec. ep.
76.

vum

um. Quare fortia dorso iumenta sint, qua-
 ris? quia eorum hic unus est usus, sarcinam fer-
 re. In cane sagacitas prima est, si inuestigare
 debet feras; cursus, si consequi; audacia, si
 mordere & invadere. Id in uno quoque opti-
 mum est, cui nascitur, quo censetur. In ho-
 mine optimum quid est. Ratio: hæc antecedit
 animalia, Deos sequitur. Ratio ergo perfecta
 proprium homini bonum est: cetera illi cum
 animalibus satisque communia sunt. Valer? &
 leones. formosus est? & pavones. Velox est?
 & equi. Non dico, in his omnibus vincitur.
 Non quero, quid in se maximum habeat,
 sed quid suum. Corpus habet? & arbores. Ha-
 bet impetum & motum voluntarium? & be-
 stia & vermes. Habet vocem? sed quanto cla-
 riorum canes, acutiorum aquile, grauiorem
 tauri, dulciorum mobilioremque lusciniæ? Quid
 in homine proprium? Ratio. Hæc recta & con-
 summata felicitatem hominis implevit. Ergo si
 omnis res cum bonum suum perfecit, laudabilis
 est, & ad finem naturæ suæ peruenit, hominis
 autem suum bonum Ratio est, si hanc perfecit,
 laudabilis est, & finem naturæ attigit. Hæc
 ratio perfecta, virtus vocatur, eademque hone-
 stum est. Id itaque unum bonum est in homine,
 quod unum hominis est. Nunc enim non qua-
 rimus

rimus

rimus, quid sit bonum, sed quod sit hominis bonum? si nullum aliud est homini, quàm ratio: Hæc erit unum eius bonum, sed pensandum cum omnibus. Si sit aliquis malus, puto improbabitur: si bonus, puto probabitur: Non dubitas, an hoc sit bonum: dubitas, an solum bonum sit. Si quis omnia alia habeat, valetudinem, diuitias, imagines multas, frequens atrium, sed malus ex confesso sit: improbabis illum. Item, si quis nihil quidem illorum, quæ retuli, habeat, deficiatur pecunia, clientû turba, nobilitate, & auorum proauorumq; serie, sed ex confesso bonus sit: probabis illum. Ergo est unum bonû hominis: quod qui habet, etiam si alijs destituitur, laudandus est: qui non habet, in omnium aliorum copia damnatur ac reijcitur. Quò vsque reijcitur? vsq; ad gradum bestiarum juxta illud: Comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Non est magnus gradus ab equo ad asinum; vterq; enim ratione caret. Magnus gradus est ab homine ad pecus. Cùm ergo contra rationē agat, quisquis peccat; quânto magis quis peccat, tantò magis etiam à ratione recedens ad bestię indolē accedit. Sic incorruptibilis anima corrumpitur,

Et contracta suis è partibus obbrutescit.

§. III.

Psal. 48.
13.

Lucret;
lib. 3.